

УСТАВ

МАТИЦЕ СРБСКЕ.

44.126

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРБСКЕ

~~Prosp. 375.4~~

44.126

УСТАВ

МАТИЦЕ СРБСКЕ.

Матица Србска, која је 14. Јануара 1826 године основана, а решењем краљевског угарског намесничког већа од 13. Децембра 1836. бр. 37171. потврђена, замењује свој досадашњи устав по потреби србске књижевности и по околностима времена овим уставом:

І.

Цел Матице Србске.

Чл. 1.

Матица је србска друштво, које има цел, да материјалном и умном снагом подпомаже, развија и распрострањава књижевност и вештину србску, а тим путем да подиже просвету народа србског.

По том ће Матица Србска:

- a) издавати о свом трошку како изворна тако и посрбљена и преведена књижевна, и изворна вештачка дела србских списатеља и вештака; куповаће књижевне рукописе и

старине за издавање на рачун друштва; и прештампавање славнија дела србска;

- б) саветоваће се о потребама, које се узтичу процветања србске књижевности, чинећи предлоге и закључења доносећи о свима оним предметима, којих би се израђивање за потребно нашло;
- в) опредељаваће и расписивати награде за књижевна дела, прецениваће и награђивати књижевна дела, која се узтичу наука или лепих вештина, и која друштву или усљед расписа или иначе поднесена буду;
- г) издаваће повремену књигу као орган друштва са садржајем, који цели друштва одговара, награђујући на захтевање чланке у ову књигу примљене;
- д) стараће се за начин, којим би се књижевна и вештачка дела србска, која друштво изда или награди, по народу што више распространити могла, било да своје књижаре устроји, или да са другим књижарама или скупитељима предбројника у свезу тога ради ступи.

Матица ће за своју библиотеку набављати ваљане производе србске или славенске литературе, или и иноплемене производе, који за ове литературе значаја имају.

Чл. 2.

У пословима издавања, куповања и распрострањавања књижевних и вештачких дела, имаће Матица пре свега јевтиноћу продавне цене и подпомагање списатеља и вештака пред очима, у колико се то без штете друштвене благајнице постићи може; у тој ће граници моћи друштво потребитим сународницима, заводима и ученицима србским дела од друштва издана и поклањати.

II.

Састав друштва.

Чл. 3.

Друштво Матице Србске састоји се из редовних и почасних чланова. Редовни су чланови они сународници, који су досад 42 фр. а. вр. или више на оснивање Матице Србске положили, и који до дана потврђења овог устава исту своту положили буду; а после потврђења овог устава они сународници, који на исту цел 50 фр. а. вр. или више на једанпут положе, или положивши 10 фр. а. вр. обвежу се, да ће остало у годишњим честицама за идуће 4 године дана положити. Осим тога захтева се, да су ови чланови аустриски држављани и да су неприкорног моралног владања.

Почасни су чланови они, које друштво за такве без новчаног улога због њихове заслуге за књижевност србску или на пољу друге књижевности избере. И ови чланови имају бити урођеници и неприкорног карактера. Странци се могу само са дозволењем кр. угар. намесничког већа и то само за почасне чланове изабрати.

За приложнике Матице Србске сматраће се они, који мање од уложне своте на Матицу Србску приложе.

Чл. 4.

Скуп редовних и почасних чланова друштва чини главну скупштину Матице Србске.

Чл. 5.

За управљање фонда Матице Србске, и фондова старању Матице поверених; за руковођење друштвене цели, као и цели фондација Матици поверених у материјалном обзиру, као и за

руковање текућих економских послова друштва, — постојаће „управљајући одбор Матице Србске.“ Управљајући одбор бира главна скупштина на годину дана. Број одборника установљава се за сад из 8. чланова осим председника али с тим додатком, да се исти по потреби може и до 30. умложити.

Чл. 6.

Да би друштво лакше, сигурније и боље цел своју на пољу књижевности и вештине србске постићи могло, постојаће у Матици Србској за обављање чисто књижевних послова особени у свом кругу самостални одсек, под називом: „Књижевно одељење Матице Србске,“ које ће се из оних редовних и почасних чланова Матице Србске састојати, који су се показали или се покажу на пољу књижевности и вештине србске тако, да се од њих очекивати може, да ће књижевном радњом или саветом својим процветаће друштва подпомоћи.

Књижевно одељење установиће се у почетку од оних до потврђења овог устава постојећих редовних и почасних чланова, у којима прва главна скупштина гореназначена својства оцени и у књижевно их одељење избере; после тога додаваће главна скупштина чланове за ово одељење из средине својих редовних и почасних чланова по предлогу књижевног одељења а на основу поменутих својства. За обављање текућих књижевних послова постојаће у књижевном одељењу књижевни одбор из 6—12 чланова, који ће књижевно одељење из средине својих сучланова на годину дана постављати.

Књижевно одељење моћи ће по потреби и снази својој чланове своје у више научних и вештачких одбора поделити, и сваком одбору круг деловања, као и начин свезе са књижевним одељењем и књижевним одбором определити.

Чл. 7.

Главна скупштина прима редовне, и бира на предлог књижевног одељења почастне чланове друштва, строго се придржавајући у чл. 3 наведених одређења. Главна скупштина искључује поједине чланове из друштва, ако изгубе за то нужна својства.

Чл. 8.

Друштво има председника, два подпредседника, од којих је један подпредседник књижевног одељења, тајника, уредника, благајника, потребне старатеље појединих фундација и која још спомоћна лица за потребна нађе.

Чл. 9.

Председника Матице Србске, који се има и од угарског краљевског намесничког већа потврдити, бира главна скупштина Матице Србске на годину дана; он председава и у књижевном одељењу, и у управљајућем и књижевном одбору.

Подпредседника Матице Србске, који је и у управљајућем одбору подпредседник, бира главна скупштина на годину дана.

Подпредседника књижевног одељења бира само одељење из средине својих сучланова на годину дана.

Тајника и благајника друштва и потребне старатеље појединих фундација бира главна скупштина и на дуже време; али трајање тога времена има се при избору точно одредити.

Председник, подпредседници и одборници на годину дана избрани, могу и даље на ново избрани бити.

Само тајник, уредник повремених органа матичиног, благајник, по потреби и старатељи, и друга спомоћна лица добијају плату.

Чл. 10.

У главним скупштинама и седницама књижевног одељења и оба одбора решава релативна већина присуствујућих чланова,

у колико у овом уставу за поједине случајеве другчије није установљено.

III.

Фондови.

Чл. 11.

Матица Србска има под својом руком свој фонд и фондове њеном старању поверене; ови или су на који год од задатака Матице Србске намењени или имају особене цели.

Чл. 12.

Фонд Матице Србске састоји се из досадашњих и одсадашњих улога редовних чланова, из разних завештаних прилога, из доходака од улога и прилога, као и од разних послова Матице Србске, и из непроданих књига.

За главно фонда Матице Србске узима се она свота готових или на камате изданих, у рачунима или књигама лежећих новаца, која се до прве скупштине по потврђењу овог устава по рачунима као имање Матице Србске покаже; а потом и сви улози редовних чланова и завештања, која су редовном улогу равна или од овог већа.

Чл. 13.

За цел друштва употребљаваће се доходак друштвеног главна у чл. 12. означеног, као и доходци фондова, који су Матици посве или од чести на који год од гореназначених задатака Матице Србске поверени; тако исто и прилози од уложне своте мањи, као и сви чисти доходци од разних послова друштвених.

Чл. 14.

Главно Матице Србске не може се окрњити.

Чл. 15.

Фонд од г. Јована плем. Наке ВСМиклушког старању Матице Србске поверени, и за награде књижевних дела намењени, руковаће, и доходке употребљаваће Матица Србска сходно намери основатеља.

Чл. 16.

Фонд безсмртног Саве Текелије, старању Матице Србске поверени, и за изучење србских младића намењени, руковаће и доходке његове употребљаваће Матица Србска такође по смислу основатељевог завештања, посредством особеног у месту заведења постављеног и под управом управљајућег одбора Матице Србке стојећег надзиратељства.

Чл. 17.

Фонд Павла Јовановића из Арада, такође за изучење младића србских остављени, руковаће и доходке његове употребљаваће Матица Србска по смислу основатељевог завештања.

Начин постизавања цели ових фондова под чл. 16. и 17. опредељаваће Матица Србска потребама изучења и околностима времена сходно у смислу основатељевих завештања.

На исти начин поступаће Матица Србска и са другим фондовима, који би њеном старању поверени били.

IV.

Главна скупштина, књижевно одељење и одбори Матице Србске и њихов делокруг.

Чл. 18.

Редовна главна скупштина Матице Србске држи се једанпут у години у Аугусту, а изванредна по потреби.

Рок главне скупштине има се у новинама србским огласити, и то како редовним и почастним члановима у месту, тако и дотичној административној власти на време јавити.

Чл. 19.

Главна скупштина саветује се о свима друштвеним пословима, који се тичу економске стране друштвене цели као и цели фондација старању Матице Србске поверених, и чини закључења у том, која својим дотичним органима на извршење упућује; она се стара за сачување, сигурност и умложење друштвеног и друштву поверених фондова; она опредељује начин, на који се капитали фондова на приплод издавати имају, одређује с обзиром на предлоге дотичног одбора или одсека своту, која ће се сваке године на друштвене цели моћи издати; она установљава помоћна званија друштвена, поставља старатеље појединих фондација, где су потребни, и одређује плаћеним званичницима друштва годишње плате; она доноси и закључења, која цело друштво обвезују. Главна скупштина, као главна контрола друштвена, надгледа, да се цел друштва и појединих фондација точно и савесно постизава; и за то се извешћује о свима делима књижевног одељења и појединих одбора; прима извештаје од управљајућег одбора о стању фондова и о руковању с њима; прегледа све рачуне, и оглашује стање фондова, благајнице и успех друштвених послова.

Из главне скупштине расписују се награде за књижевна дела по предлогу књижевног одељења; она раздаје награде за дела и без расписа Матици Србској награде ради поднесена, по предлогу књижевног одељења, и она објављује награђена дела и награде.

Главна скупштина бира питомце њој поверених заведења, строго се придржавајући у томе свога делокруга, умножава

број њихов, и повишује стипендије, у колико једно или друго или обоје времена захтевала, а приходи дотичних фондова допуштали буду.

За решавање у главној скупштини нужно је да осим председника најмање 10 редовних чланова присуствују.

Чл. 20.

Управљајући одбор извршује закључења главне скупштине у економској струци; он издаје под одговорношћу стичућих чланова капитала Матице Србске и њој поверених фондова под камату; стара се за укасирање одказаних капитала и текућих камата; он руководи сав економски посао при издавању, продавању и распрострањавању књига и друштвеног Летописа; он издаје на благајницу Матице Србске асигнације, како за примање тако и за издавање на цели друштва и фондација Матици Србској поверених; он прави на предлог књижевног одељења погодбе са списатељима, вештацима, штампарима и т. д., и стоји у том обзиру са књижевним одбором у свези; он надгледа благајницу Матице Србске и има дужност исту сваког месеца по једанпут и чешће изненадно прегледати; он пази да се рачуни од благајника и појединих старатеља точно воде, и подноси главној скупштини развиђене рачуне, као и извештаје о свом деловању и о пословању својих подручних старатеља и о стању свијух фондова.

У одборским седницама, на које сви одборници имају позвани бити, изискује се за решавање да председник и најмање 4 члана присуствују.

Чл. 21.

Књижевно одељење држи своје седнице свака три месеца дана, а по потреби и чешће; у седницу имају сви чланови пу-

тем србских новина позвани бити. Књижевно одељење саветује се о књижевним и просветним потребама народа србског; означује дела за списивање; опредељује предмете за награду; прецењује усљед расписа или иначе поднесена књижевна дела и опредељује, која су за награду, било усљед расписа награде или иначе; оно опредељује који су рукописи и старине за куповање, и вредност њихову предлаже; оно решава, која су књижевна дела за издавање о трошку Матице Србске, и предлаже услове издавања; опредељује план издавања друштвеног Летописа, и стара се да исти точно, цели друштва и његовој важности сходно излази.

Књижевно одељење предлаже питомце разних заведења главној скупштини за избор, извешћује преко свог одбора главну скупштину о владању и успеху њиховом, и извршује правила за питомце издана.

Чл. 22.

Да може књижевни одбор што закључити, нужно је да осим председника најмање 4 члана присуствују; књижевни одбор обавља текуће послове књижевног одељења у кругу, који му књижевно одељење назначи, спрема предлоге за књижевно одељење, извршује закључења његова, и одржава у име његово нужну свезу са управљајућим одбором; [поднаша у име књижевног одељења главној скупштини извештаје о свом пословању, о пословима и закључењима књижевног одељења; он надгледа издавање друштвеног Летописа и опредељује захтеване награде за летописне прилоге по мери, која у главном од књижевног одељења означена буде.

Чл. 23.

Седнице главне скупштине и књижевног одељења јавне су и у њима може учествовати сваки члан друштва, али право

саветовања и решавања у овим скупштинама имају само основатељи и редовни чланови, а у седницама књижевног одељења опет само чланови тог одељења. У седницама управљајућег и књижевног одбора пак само чланови тих одбора могу учествовати.

Чл. 24.

Седиште је Матице Србске по закључењу јој од 18. Аугуста 1851. год. бр. 25. у Новоме Саду.

V.

Права и дужности појединце.

Чл. 25.

Права и дужности чланова, књижевног одељења и појединих одбора означена су делокругом ових друштвених органа.

Чл. 26.

Од чланова књижевног одељења очекује се на посе, да ће саразмерним прилозима књижевним к издавању друшвеног Летописа притицати.

Чл. 27.

Председник Матице Србске сазива главне скупштине, у њима председава, ред расправе означава, на поредак у скупштинама пази, скупштине разпушта, закључења главне скупштине одостоверена са тајником друштва потписује, у чл. 19. из ближе опредељеним органима на извршење упућује, и друштво према властима и појединима представља; он прима све предмете, који на Матицу Србску иду, подељује их дотичним органима, и преко њега стоје поједини одбори између

себе и са главном скупштином у свези; код њега је печат друштва Матице Србске.

Чл. 28.

Подпредседник Матице Србске у препони заступа председника у главним скупштинама и у управљајућем одбору, а подпредседник књижевног одељења заступа га у овом и књижевном одбору; у препони и председника и подпредседника, повериће дотична седница привремено председништво једном од својих сучланова.

Чл. 29.

Тајник води перо у свима седницама главне скупштине, књижевног одељења, управљајућег и књижевног одбора, чува акта друштвена и потписује сва решења са дотичним председницима; он води бригу и о архиви друштва.

Чл. 30.

Уредник Летописа уређује Летопис, ставља прилоге летописне од књижевног одбора примљене у ред, и настоји да се штампају; он је чувар књижнице друштвене.

Чл. 31.

Старатељи појединих фондова, где их главна скупштина поставила буде, имаће савесно руковати са добром, које им се повери, рачуне точно водити, административном одбору извештаје своје и доходке подносити, и по наредби главне скупштине или управљајућег одбора владати се.

Чл. 32.

Благајник води рачуне примања и издавања како друшт-

веног фонда, тако и фондова Матици Србској поверених, и обавља цео благајнички посао.

Он има за сигурност друштва кауцију у количини своје годишње плате у новцу или у државним облигацијама у њиховој правој вредности или другим пупиларно осигураним инструментима положити.

VI.

Благајница.

Чл. 33.

Главно и облигације појединих фондова држе се у једној каси, но о сваком фонду воде се одељени рачуни.

Каса стоји под 3 кључа, од којих је један код председника Матице Србске, други код једног редовног члана у месту, а трећи код благајника.

Чл. 34.

Благајник има за своју потребу ручну касу.

VII.

Трајање друштва.

Чл. 35.

Ако би друштво због прекомерног умалења својих чланова, или ма из каквог другог узрока, своју животну снагу изгубило: то ће се главна на раздружење друштва сазвана скупштина за рана побринути, како ће се наставити руковање друштвене цели и оних фондова, за које основатељи нису сами што за тај случај наредили. Ако се за тај случај ништа неопрели, то ће се фонд друштва, и фондови старању Матице

Србске поверени имати придружити србском народном фонду, да управитељи народног фонда и са овим фондовима одељено на опредељене цели рукују.

Чл. 36.

Ако би се нужда показала, да се друштво раздружи, и да се устав измене, то може само годишња главна скупштина решити, и за то се изискује да $\frac{2}{3}$ свијух чланова на то пристану. Закључци који се измене устава тицали буду само ће тако ваљати, ако их и највиша власт одобри.

Чл. 37.

Право надзора може влада упражњавати преко државног на ту цел одређеног комесара, који ће права имати друштвене записнике и списе прегледати, у седнице долазити, против закључења, која се са уставом и општим интересима неуслажу, ограђивати се, иста на развићење државној власти подносити и извршење истих до решења одгодити.

VIII.

Размирице и парнице.

Чл. 38.

Размирице, које из друштвеног одношаја постану, изравњаваће главна скупштина; а парнице, које поникну, решаваће по постојећим земаљским законима дотични суд, и у овом случају заступа друштво у смислу чл. 27. председник му.

IX.

Печат.

Чл. 39.

Матица Србска има два печата: већи и мањи. На сваком од

ових печата изрезана е у среди међу два дрвета кошница из из које пчеле излећу, а около кошнице овај је надпис: „Печат Матице Србске.“

Дано из главне скупштине „Матице Србске“ држане у Пешти 2. Септембра 1863.

Председник „Матице Србске“:
А. Хаџић, с. р. (М. П.) Паво Коић, с. р.
секретар.

Бр. 94,228.

Горњи устав на основу највишег 6. Јулија 1863. г. изда-
ног решења овим се потврђује.

Дано у Будиму од угар. кр. наместничког већа 1. Фе-
бруара 1864.

(М. П.) Стеван Привицер, с. р.

Бр. $\frac{30}{I}$

По наредби високославног кр. угарског намесничког већа
од 14. Марта 1864. бр. 15,498. 23. §. горњег устава овако се
допуњује: „Све ове седнице држе се у месту седишта Ма-
тице Србске.“

Од „Матице Србске“ у Пешти 19. Априла 1864.

Председник „Матице Србске“
А. Хаџић, с. р. (М. П.) Паво Коић, с. р.
секретар.

Бр. 34,272.

Горње допунење 23. §. овим се потврђује.

Од угарског краљевског наместничког већа у Будиму 21.
Априла 1864.

(М. П.) Фрања Печи, с. р.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

BC III 85